

ASSIGNATURA: Anatomia Humana

DEPARTAMENT: Patologia i Terapèutica Experimental

UNITAT: Anatomia

PROFESSORAT: Dra. M. Cristina Manzanares Céspedes, Dr. Ignasi Serra Renom, Patrícia Carvalho Lobato i Ivan Valdivia Gandur

CRÈDITS: 6

TIPUS: troncal obligatòria

CICLE: primer

CURS: primer

SEMESTRE: primer

HORARI: matins

OBJECTIUS GENERALS

Els coneixements d'anatomia humana que ha d'adquirir l'alumnat d'Odontologia han de servir-li per interpretar la topografia i el funcionament dels òrgans, els aparells i els sistemes del cos humà. Aquesta és la base sobre la qual l'anàlisi i la comprensió dels problemes de salut, tant general com bucodental, del pacient són òptimes.

A aquest efecte, la docència de l'assignatura **Anatomia Humana** s'ha organitzat de la manera següent:

- **Classes teòriques:** com consta en la guia de l'estudiant, s'impartiran dilluns i dimecres, de 10 a 11 h, de setembre a desembre de 2005.
- **Pràctiques:** es faran de 12 a 18 h, segons la distribució de grups i dies que s'indiquen en el dossier electrònic de l'assignatura. Els programes de les pràctiques, tant d'osteologia com d'òrgans dels sentits i de dissecció, es faran a la sala de dissecció, al soterrani de l'aulari del campus de Bellvitge. Cada alumne ha de fer un total de tres hores setmanals de pràctiques. L'assistència a les pràctiques és obligatòria, objecte d'avaluació i preceptiva per poder presentar-se a l'examen teòric.

- **Seminaris:** es dedicaran a temes específics i es desenvoluparan en col·laboració amb altres departaments. S'organitzen en tres parts: una sessió inicial de teoria anatòmica, una segona part de tipus pràctica i funcional i, finalment, una tercera part dedicada a la resolució de problemes i d'exercicis pràctics.
- **Consultes:** els estudiants poden fer consultes virtuals a l'adreça electrònica de cada professor (vegeu-les al directori del web de la UB). Les consultes presencials de tots els professors es faran els divendres, de 10 a 12 h, a la Unitat d'Anatomia, a la cinquena planta del pavelló principal del campus de Bellvitge. El programa de l'assignatura, juntament amb la resta d'informació, es troba a la disposició dels estudiants matriculats com a dossier electrònic al web de la biblioteca de la UB (<http://orbita.bib.ub.és/inici.asp>).
- **Tutories:** les tutories s'han de sol·licitar amb antelació.

PROGRAMA TEÒRIC

I. Introducció

Lliçó 1. Concepte d'anatomia. Parts de l'anatomia. Maneres d'estudiar anatomia. Nomenclatura anatòmica. Eixos i plans anatòmics.

II. El sistema nerviós central

Lliçó 2. Introducció, generalitats. Cèl·lules i fibres nervioses, sinapsi i teoria neuronal. Desenvolupament del sistema nerviós: generalitats.

Lliçó 3. Descripció de l'encèfal. Morfologia del cervell. Superfície externa dels hemisferis cerebrals. Cissures i lòbuls.

Lliçó 4. Constitució interna dels hemisferis cerebrals I. Escorça cerebral: cèl·lules i tipus d'escorça; significació funcional. Regions i àrees principals de l'isocòrtex: lòbuls frontal, parietal, temporal, occipital i insular.

Lliçó 5. Constitució interna dels hemisferis cerebrals II. Nuclis grisos del cervell: sistematització. Nuclis grisos telencefàlics i diencefàlics.

Lliçó 6. Tàlem òptic: forma, relacions i constitució. Connexions i funció. Nuclis subtalàmics.

Lliçó 7. Formacions epitalàmiques. Rinencèfal.

Lliçó 8. Substància blanca. Fibres d'associació, comissurals i de projecció. Comissura. Sistematització de la càpsula interna.

- Lliçó 9. Anatomia macroscòpica del tronc encefàlic. Nuclis del tronc encefàlic: mesencèfal, protuberància i bulb raquidi.
- Lliçó 10. Substància blanca del tronc encefàlic. Formació reticular.
- Lliçó 11. Cerebel: anatomia macroscòpica i constitució. Connexions i funció del cerebel.
- Lliçó 12. Medul·la espinal: anatomia macroscòpica i constitució.
- Lliçó 13. Aparell de conducció medul·lar: fascicles ascendents. Sensibilitat: tipus i vies. Via motora voluntària. Sistema motor extrapiramidal.
- Lliçó 14. Formacions hipotalàmiques. Hipotàlem. [Seminari 3]
- Lliçó 15. Hipòfisi. Eix hipotàlem-hipòfisi. [Seminari 3]
- Lliçó 16. Sistema neurovegetatiu: generalitats. Simpàtic. Parasimpàtic. [Seminaris 4 i 5]
- Lliçó 17. Sistema ventricular. Meninges. Vascularització de l'encèfal.

III. Esplacnologia

1. Aparell circulatori

- Lliçó 18. Musculatura cardíaca. Vascularització arterial i venosa del cor. Innervació.
- Lliçó 19. Cor. Desenvolupament. Cavitats dretes. Cavitats esquerres.
- Lliçó 20. Configuració externa i relacions del cor. Pericardi. Grans vasos arterials i venosos.
- Lliçó 21. Tòrax i abdomen. Diafragma. Constitució i estructura. Elements que el travessen.

3. Aparell respiratori

- Lliçó 22. Pulmons: cissures i lòbuls, hil pulmonar i segments broncopulmonars. Pleura i mediastí. Relacions.
- Lliçó 23. Tràquea i arbre bronquial. Artèries pulmonars i bronquials. Vascularització venosa, limfàtica i innervació pulmonar.

4. Aparell digestiu

- Lliçó 24. Esòfag. Estómac. Duodè i pàncrees.
- Lliçó 25. Fetge i vies biliars.
- Lliçó 26. Jejú i ili. Intestí gros: colon. Recte. Peritoneu i epiplons. Vascularització arterial i venosa de l'aparell digestiu. Innervació.

5. Sistema urogenital

- Lliçó 27. Ronyons: estructura, relacions i vascularització. Cel·la renal: pelvis renal i glàndula suprarenal. Vies urinàries: urèter, bufeta urinària. Uretra masculina i femenina.
- Lliçó 28. Aparell genital masculí. Testicles i vies espermàtiques. Pròstata. Òrgans genitals externs masculins.
- Lliçó 29. Aparell genital femení. Ovaris. Trompes i úter. Òrgans genitals externs femenins.

6. Sistema immunitari

- Lliçó 30. Tim, melsa i grans col·lectors limfàtics.

PROGRAMA DE PRÀCTIQUES

Pràctica 1. Osteologia. L'os: parts de què consta. Desenvolupament i creixement de l'os. Estudi de l'esquelet humà. Artrologia. Tipus d'articulació. Elements constitutius d'una diartrosi. Classes de diartrosi. Miologia. Sistema muscular. Aponeurosis. Tendons. Beines tendinoses i sinovials. Bosses seroses. [Seminari 1]

Introducció a l'anatomia bucodental: sistemàtica i nomenclatura. [Seminari 2]

- Pràctica 2. Ossos del crani I: occipital, parietal i temporal.
- Pràctica 3. Ossos del crani II: frontal i esfenoides.
- Pràctica 4. Ossos de la cara I: maxil·lar superior, maxil·lar inferior, palatí i hioides.
- Pràctica 5. Ossos de la cara II: etmoide, malar, unguis, cornet inferior, vòmer i nasal. Fosses nasals i paladar ossi.
- Pràctica 6. El crani en el seu conjunt. Norma basilar, frontal, lateral, occipital i vertical. Fosses de la norma frontal: orbitàries.

- Pràctica 7. Fosses de la norma lateral: temporal, infratemporal i pterigomaxil·lar. Punts antropomètrics.
- Pràctica 8. Resolució de problemes: activitat i resposta neurovegetatives.
- Pràctica 9. Estesiologia: globus ocular. Fossa orbitària. Vies òptiques. Orella externa, orella mitja, orella interna. Vies auditives.
- Pràctica 10. Dissecció: el sistema nerviós central (SNC). Cervell, tronc encefàlic i medul·la espinal, meninges i vascularització de l'SNC.
- Pràctica 12. Dissecció: tòrax i bloc cardiopulmonar. Abdomen i bloc abdominopelvià.
- Pràctica 13. Resolució de problemes i exercicis pràctics dels seminaris 4 i 5.

BIBLIOGRAFIA

Neuroanatomia

Neuroanatomía. Texto y atlas en color

CROSSMAN, A. R.; NEARY, D.

Masson, Barcelona, 2002

Sistema nervioso y sentidos especiales

LASSERSON, D.; GABRIEL, C.; SHARRACK, B.

Harcourt Brace, Madrid, 1998

Neuroanatomía clínica

SNELL, R. S.

Médica Panamericana, Madrid, 1994

Neuroanatomía. Fundamentos

CARPENTER, M. B.

Médica Panamericana, Madrid, 1994

Anatomía de la consciencia

GUIRAO, M.; GUIRAO PIÑEYRO, M.; MORALES HEVIA, M. M.

Masson, Barcelona, 1997

Neuroanatomía clínica funcional

YOUNG, P. A.; YOUNG, P. H.

Masson / Williams y Wilkins España, Barcelona, 1998

Anatomia general

Fundamentos de anatomía con orientación clínica

MOORE, K. L.; AGUR, A. R. M.

Médica Panamericana, Buenos Aires, 2003

Nomenclatura anatómica ilustrada

FENEIS, H.

Masson, Barcelona, 2000

Anatomía

DYKES, M.; AMERAALLY, P.

Harcourt Brace, Madrid, 2003

Anatomía con orientación clínica

MOORE, K. L.

Médica Panamericana, Madrid, 1994

Atles

Atlas de anatomía humana

SOBOTTA, J. (editen PUTZ, R.; PABST, R.). 21a ed.

Médica Panamericana, Madrid, 2000

Atlas de anatomía humana

NETTER, F. H.

Masson, Barcelona, 2003

Atlas de anatomía

GRANT, J. C. B (editen AGUR, M. R.; LEE, M. J.)

Médica Panamericana, Madrid, 1994

Atlas fotográfico de anatomía humana

ROHEN, J. W.; YOKOCHI, Ch.

Harcourt Brace, Madrid, 1998

Anatomía de Gray

WILLIAMS, P. L.

Harcourt Brace, Madrid, 1998

Anatomía humana

ORTS LLORCA, F.

Editorial Científico-Médica, Barcelona, 1985

Totes les obres de referència, i d'altres que també poden ser d'interès, estan disponibles a la biblioteca del campus (www.bib.ub.edu).

El web de la Societat Anatòmica Espanyola (SAE) (www.med.ub.es/sae) conté informació exhaustiva i actualitzada sobre recursos docents disponibles d'anatomia i d'embriologia.

AVALUACIÓ

1. L'assistència a les pràctiques és obligatòria i subjecta a avaluació. La nota de pràctiques constitueix el 25 % de la nota final.
2. Tant assistir a les pràctiques com aprovar l'examen pràctic és imprescindible per poder presentar-se a l'examen teòric.
3. Un 5 % de la nota final s'obtindrà de l'avaluació dels treballs pràctics corresponents als seminaris.
4. L'examen teòric consistirà en la resolució d'un qüestionari de tipus test amb preguntes d'elecció múltiple. La nota de l'examen teòric constitueix el 70 % de la qualificació final de l'assignatura.

DATES D'EXÀMENS

Convocatòria ordinària: gener de 2006

Convocatòria extraordinària: juny de 2006

Les dates previstes per als exàmens, així com les d'inici i de final de cada període lectiu, consten en el calendari del curs acadèmic 2005-06, a la pàgina corresponent del web de la Facultat d'Odontologia (www.ub.edu/odontologia).

Com és preceptiu, el dia, l'hora i les aules en què es faran els exàmens s'anunciaran, amb l'antelació necessària, en el tauler d'anuncis del curs corresponent.